No 1877 | 1½ C. | 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franko door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

MAANDAG, 27 JUNIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

Wij meenen aan velen geene ondienst te doen met te berigten, dat allen die zich van af 1 Julij e. k. wenschen te abonneeren, zoo zij zulks te kennen geven, van den dag hunner kennisgeving af tot ultimo Junij a. s., de Nommers van dit Blad *gratis* zullen ontvangen.

AMSTERDAM, 25 Junij.

Bij de herstemming in het hoofd-kiesdistrikt Amsterdam tot verkiezing van een lid der Tweede Kamer, op Dingsdag aanstaande, den 28 Junij, sporen wij onze vrienden aan hunne stem uit te brengen op den reeds vroeger door ons aanbevolen Kandidaat

Mr. J. HEEMSKERK, Bz.

Onze lezers hebben het voorstel van adres ten antwoord op de troonrede in de Tweede Kamer ontworpen, bereids in ons voorlaatst Nommer ontvangen. Het is daaruit blijkbaar, dat de opstellers het voorbeeld der Eerste Kamer hebben willen volgen, en daarom er naar gestreefd hebben, om zich noch voor, noch tegen de jongste beweging te verklaren. Zij hebben zoowel de godsdienstige als politieke quæstie in het midden gelaten, en het aan de toekomst toevertrouwd om daarin eene beslissing te nemen.

De algemeene beraadslagingen, die daarover gisteren zijn aangevangen, zijn, alhoewel zij schier geen gewigtig punt hebben aangeraakt, toch nog al beteekenend.

Namelijk het woord is daarbij bijna uitsluitend gevoerd door de heeren anti-revolutionnairen, den eerwaarden van der Brugghen aan het hoofd, en den eerbiedwaarden Groen aan het eind. Tusschen beiden ontmoet men den vaandrager Mackay en den welbekenden *commis voyageur* van de partij, den heer Elout van Soeterwoude, om niet te spreken van den heer Donker, die reeds blijk heeft gegeven van zijn ijver, en die, zoo hij niet oppast, gevaar lijdt, dat hij, gelijk de heer van der Brugghen, zijne eigene vrienden in den weg loopt. De heer Groen zal moeite hebben om zijne troepen aan tucht te gewennen.

Is het niet zeer opmerkelijk, dat uitrukken van het legerkorps der Groenen? Allen stonden strijdvaardig in het gelid om met [illegible] kracht op het adres aan te vallen. Waarom? Het is kleurloos. De meerderheid spreekt daar niet in. Welke meerderheid? Dat kon duidelijker gezegd zijn; maar 't was desniettemin blijkbaar, dat de kleur protestantsch moest zijn, dat wil zeggen *groen*. De meerderheid der Kamer had eene groene protestantsche vlag moeten uitsteken; men had der jongste protestantsche beweging moeten toejuichen, men had het ministerie een groene pluim op den hoed moeten steken.

Weet gij, lezer! waarom het bij dien strijdlust eigenlijk te doen was? Allen hebben het min of meer verraden, maar de heer Groen alleen heeft de goedheid gehad van het openlijk te zeggen: 't was om naar buiten, dat is op de hartstogten der menigte te werken. De jongste beroering heeft den Groenianen gediend, zij moet derhalve gaande gehouden worden. De aanvoerder der partij streeft daarnaar zonder omwegen. Hij zegt: de Kamer moet genaturaliseerd worden, dat wil zeggen, genaturaliseerd in de onverdraagzaamheid der opschudding. En [illegible] niet gezind scheen om ten behoeve der anti-revolutionnairen het land in rep en roer te zetten, zoo heeft de heer Groen het wapen der onmagt, dat is groote woorden en bedreigingen, voor den dag gehaald. Hij heeft herinnerd hoe onlangs »de Kamer en het ministerie in een oogenblik zijn weggevaagd;" omdat men »niet op nationalen bodem" had gebouwd. Die nationale bodem nu is *Groen-Protestantsch*. Wie niet tot het orthodox kerkje behoort, die is zoo min protestantsch als de Katholieken dat zijn, die is kettersch, oneindig meer kettersch dan de heer Groen zulks aan den heer van der Brugghen toeschijnt. Daarom wie zich zal verstouten vrede te hebben met het kleurloos adres, hij is gedenaturaliseerd, hij is geen echt protestant, hij bouwt niet op groenen bodem, hij zal gelijk de vorige Kamer en het vorig ministerie in een oogenblik worden weggevaagd.)

't Blijkt niet dat de Kamer zeer gevoelig is geweest voor deze vervaarlijke toespraak, want onmiddellijk na de redevoering van den heer Groen van Prinsterer is zij, zonder dat iemand daarop had geantwoord, overgegaan om te stemmen over de algemeene strekking van het adres, en 44 stemmen tegen 13 hebben den overmoed gehad om de bedreiging van den heer Groen te trotseeren, en zich aan de voorgespiegelde denaturalisatie te wagen. 't Is ondeugend.

Intusschen reeds na den eersten spreker, den heer van der Brugghen, — die zoo wat over een en ander had gekeuveld zonder te weten wat hij zeide; want ziet de uitslag der stemming over het adres was alleen voldoende, om schier zijne geheele bewijsvoering om ver te stooten, — na den eersten spreker, had de heer Bosscha den zin van het adres verklaard en verdedigd.

Het is zeer in het oog vallend, dat in deze geheele diskussie allerlei soort van tegenstrijdigheden voorkomen. De Groenen wilden *a tout prix* diskussie, maar kwamen er niet toe. Misschien komen zij er van daag mee voor den dag. De heer Bosscha, alhoewel hij aanving met lof te spreken van de troonrede en van den toon, die er in heerscht, waarover hij den Koning zijn kompliment maakte, betoogde desniettemin de betamelijkheid, zoo niet de noodzakelijkheid, dat die toon uit het adres werd geweerd. Wij zullen de troonrede ter zijde laten met al wat de heer Bosscha daarover in het midden bragt; alleen merken wij op, wat wij niet mogen verzwijgen, dat hij scheen die voor rekening van den Koning te laten. Dat was tegen alle parlementaire beginselen en vond te regt tegenspraak. De heer van Hall moest derhalve, al scheen hij daarmede geen haast te hebben, opstaan, om den Koning te dekken door de verklaring, dat de troonrede door het ministerie aan den Koning was voorgelegd. De heer Bosscha verzekerde, dat hij het ook zoo had begrepen. Maar ziet, eene nieuwe tegenstrijdigheid nu van de zijde van het ministerie. De regering, die gemeend heeft een luid klinkende troonrede in den mond van den Koning te moeten leggen, schijnt thans de behoefte te gevoelen, dat die schelle toon door de vertegenwoordiging niet wordt overgenomen. Dat werd door den heer dichter van Lennep, zonder tegenspraak van de zijde der ministers, betoogd bij de beraadslaging over § 2.

Overigens was de bedoeling der kommissie in het opstellen van het adres, wat de godsdienstige quaestie betreft, niemand te storen, maar liever een blijk te geven van gematigdheid en verdraagzaamheid; wat het politieke vraagpunt aangaat, men zou eerst later een blijk van vertrouwen aan het gouvernement kunnen geven, als men de beginselen van het ministerie zou hebben [illegible], zoo als de heer de Kempenaer [illegible]

[illegible] wijze vereenigd. [illegible] de krachtige en ronde taal van den heer van Deinse; in de korte en zakelijke woorden, die hij sprak, de meening der Kamer heeft uitgedrukt.

Als wij nu nog opmerken, dat de baron Schimmelpenninck van der Oye zich in eene vrij raadselachtige redevoering bij de Groenen aansloot, dan is van de zeer verwarde, lamme en desniettemin beteekenende algemeene diskussie genoeg gezegd. Zij komt neer op een strijd van de Groenen voor hun orthodox kerkje door middel van de opgewekte hartstogten, die men gaarne zou gaande houden, om er al meer en meer voordeel van te trekken. Men komt alzoo hoe langer hoe meer tot het rezultaat, 't welk wij reeds vroeger hebben aangewezen, dat de Protestanten uit vrees voor Rome zullen worden gevoerd onder de plak van den heer Groen.

Na de sluiting der algemeene beraadslagingen, waarbij de heeren Groenen eene geduchte nederlaag bekwamen, is de Kamer onmiddellijk overgegaan tot de beraadslaging der paragrafen.

De eerste werd gaaf goedgekeurd.

De tweede gaf aanleiding tot vele amendementen, waarbij de heer Groen met de zijnen blijk van volharding heeft gegeven.

De heer Schimmelpenninck zou gaarne § 2 hebben ingerigt als een weerklank op de troonrede; maar hij zag geen kans om zulk voorstel ingang te doen vinden. Desniettemin wilden de heeren Reede van Oudshoorn en Hoekwater den heer Schimmelpenninck zulk een amendement aanpreken, maar de staatsman liet zich daartoe niet vinden, dewijl hij geen lust had, om zich door eene groote meerderheid te laten overstemmen. Middelerwijl gaven de heeren Groen en van Rappard te kennen, dat er, ten spijt van de aangenomen algemeene strekking, toch nog plaats bleef voor een amendement; hetgeen den heer Elout van Soeterwoude den moed gaf, om een amendement naar den aangegeven zin te formuleeren. De heer Elout kwam nu niet te laat; maar integendeel de heer van der Brugghen kwam te vroeg. Deze, aangemoedigd door de stoutheid van den heer Elout van Soeterwoude, wilde een stap verder gaan en het amendement van zijn partijgenoot omtrent de kerkelijke quæstie, kompliceeren met de politieke. Zulk een ontijdig en onhandig voorstel werd zeer euvel opgenomen door de vrienden, die bij monde van den generaal en chef begrepen den voorsteller tot de orde te moeten roepen. Dit nu vleide den heer van der Brugghen niet zeer, die dan ook niet dan schoorvoetend en onder geïndisciplineerde tegenspraak, slechts bij gebrek aan ondersteuning besloot zijn amendement in te trekken. Het heeft der partij weinig gebaat. De verbetering van den heer Elout werd, hoe zacht hij haar ook had trachten te kleuren, en hoe onschuldig het kleed scheen, waarin hij haar had voorgesteld, verworpen met 38 tegen 19 stemmen.

Er waren verscheidenen die bezwaar hadden tegen § 2; men vreesde of soms de twijfel mogt ontstaan dat de Kamer de troonrede had willen afkeuren. Men leest daar: »Mogen wij ook deze uitoefening van het koninklijk regt niet beoordeelen." De heer Rijk wilde daarvoor in de plaats brengen deze woorden: »De uitoefening van dat koninklijk regt eerbiedigende." Dan de Kamer heeft zich liever vereenigd met het amendement van den heer van Heiden Reinestein, 't welk de aangehaalde woorden van de paragraaf doet wegvallen. Zij heeft daartoe besloten met de meerderheid van 30 stemmen tegen 27.

Gedurende deze diskussie heeft de heer de Kempenaer nogmaals de algemeene strekking van het adres toegelicht — en de gekozen uitdrukkingen verdedigd tegen den aanval der Groenen. — Na de goedkeuring van het amendement des heeren van Heiden Reinestein wordt § 2 zonder stemmen aangenomen.

Nu komt § 3 aan de beurt, waarover kort en bondig is beraadslaagd.

De heer van der Brugghen komt [illegible] zijn politiek amendement voor den dag. [illegible] blijk te geven, dat de [illegible] het [illegible] ministerie. De [illegible] zeer onschuldig; maar de kommentair, door den heer Groen daaraan vast gehecht, gaf daaraan de beteekenis van de eischen der partij. Dit maakte dusdanig effekt in de Kamer, dat zij die er eerst vóór wilden stemmen, zooals de heer de Kempenaer, daarom zich er tegen verklaarden. Het amendement bekwam geene andere stemmen dan de Groenen en viel met 48 tegen 9 stemmen. Het was bestreden behalve door den heer de Kempenaer, door den heer van Akerlaken, als lid der kommissie herhaaldelijk, en door de heeren Storm van 's Gravesande en van Deinse. De eerste bakende daarbij tevens zijne toekomstige gedragslijn af als een waardig en zelfstandig man.

§ 3 is daarna zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

---

§ 4 is gisteren door de Kamer in behandeling genomen, maar niet afgewerkt. Zij is dus nog in wording. Drie amendementen zijn reeds gisteren daarop voorgesteld.

Het eerste amendement is natuurlijk dat van den heer van der Brugghen, die zijn best doet om zich hoe eer hoe beter belagchelijk te maken. Die pret zij hem gegund. Als ieder zijne pop heeft, waarmede hij speelt, dan heeft de heer van der Brugghen regt op de zijne. Hij nu speelt in de [illegible]

hemel geslagen, waaruit beeken van tranen vloeijen. Het is eene niet onaardige liefhebberij, voor den toeschouwer, wel te verstaan. Maar ziet, den heer van der Brugghen bekruipt proselieten-zucht. Hij verlangt de gansche Kamer tot zijne aandoenlijkheid te bekeeren, ten einde aan Z. M. te kunnen verklaren, dat de troonrede met aandoening, dat is, in tranen is aangehoord. Wij twijfelen er aan of het kompliment den Koning aangenaam zou zijn. En wat een tooneel, eene Kamer die zich in tranen baadt! Wat zou een Molière stof vinden, om daarmeê het Nederlandsch publiek te vermaken!

Der Groene partij moet eene huivering door de ledematen zijn gegaan bij het vernemen van zulk een voorstel. De heer Mackay was dan ook onmiddellijk bij de hand met een ander amendement. Hij stelt voor de woorden van de troonrede in de daarop betrekkelijke paragraaf in het adres over te nemen. Intusschen de heer van der Bruggen geeft daarom de hoop niet op. Het is zigtbaar dat hij gelooft aan de predestinatie, en meent voorbeschikt te zijn, om zijne amendementen te zien mislukken, maar dat hij ze daarom juist moest vasthouden. Noch het voorstel van den heer Mackay, noch de redenen van den heer van Akerlaken, kunnen hem overtuigen, dat de Kamer niet aandoenlijk zijn en in tranen zitten moet.

Het derde amendement komt van den heer Rochussen en is zeer ernstig, vooral, ofschoon niet alleen daarom, omdat het bewijst, dat men door ondervinding zelden wijs wordt. Hij wenscht aan het slot der 4de paragraaf tusschen de woorden »vrijheid en zelfstandigheid" in te vullen »binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat."

Niemand meer dan de heer Rochussen heeft door persoonlijke ondervinding kunnen leeren, tot welke verwikkelingen men kan komen door het beginsel, dat hij in het adres wil hebben opgenomen — dat wel is waar in den regel geldt, maar juist dáár, waar het in buitengewone gevallen in toepassing zal worden gebragt, slechts aanleiding geeft tot dien strijd tusschen Kerk en Staat, dien men wenscht te voorkomen. Heeft dan de heer Rochussen reeds nu vergeten wat de uitzetting van den heer Grooff, op grond van zijn beginsel heeft gebaard? Is de ondervinding toen opgedaan voor hem verloren? Het schijnt. Zeker heeft de bekwame spreker zich gewacht daaraan te herinneren. Hij heeft getracht eene argumentatie ten voordeele van het amendement, dat wij ten minste niet van hem hadden verwacht, te putten uit de Grondwet en het vorig ministerie. De heer van Nispen van Zevenaar heeft hem uitmuntend geantwoord. In de eerste plaats toont de niet minder wel bespraakte dan bezadigde spreker aan, dat het amendement strijdt tegen de algemeene strekking van het adres, dewijl men heeft goedgevonden al zulke quæstien thans ter zijde te laten, ten einde ze nu niet incidenteel, maar later, ter gelegenheid der verwacht wordende wet, grondig te behandelen. Intusschen laat hij toch niet na den voorsteller te regt te wijzen op die punten, die door hem zeer onvoldoende zijn ter sprake gebragt omtrent de verhouding van Kerk en Staat, als daar zijn de grondwet en de handelingen van het vorig ministerie, alle welke zaken de heer Rochussen zeer ten onregte heeft voorgesteld in een daglicht, dat den toets des onderzoeks niet kan doorstaan. Welligt komen wij daarop later terug.

Dewijl de Kommissie eenig beraad verzoekt over het amendement, is de Kamer tot heden verdaagd.

Een merkwaardig teeken des tijds is de onbegrensde zucht der Protestanten om zich onderling te vereenigen *buiten* hun kerkgenootschap. Men zou daaruit af mogen leiden, dat het bewustzijn levendiger bij hen wordt, dat er, *op* het kerkgenootschappelijk terrein zelf, voor hen aan geene inniger vereeniging meer te denken valt. Daarom zoeken zij zich dan te vereenigen *buiten* het kerkgenootschap. Zóó diep zit de behoefte aan eenheid, door het protestantsch beginsel op kerkelijk gebied ten eenemale onmogelijk gemaakt in 's menschen ziel!

Terwijl zij echter naar die eenheid streven — helaas! hoe jammerlijk komt bij elke der door hen aangewende pogingen hun volstrekt onvermogen uit om haar te bereiken! De tegenwoordige tijd levert daar de treffendste bewijzen voor op.

Orthodoxe en radicale Protestanten hebben den strijd met de wapenen des geestes tegen de Kerk opgegeven; en wijl de Kerk er toch onder moest, daarom sloten orthodoxen en radikalen, *Nederlander* en *Fakkel*, op aanzoek van den eersten, een verbond, om, met terzijdestelling van alle leerstellige waarheid, de Kerk te gaan bekampen met schotschriften en adressen en straatrumoer. Spoedig intusschen is het gebleken, dat men ook met zulke middelen niet ver komt. De langdurig voortgezette aanwending van zoodanige middelen zou wel, men begon het weldra te begrijpen, tot oproer en tot eene staatsomwenteling, maar niet tot het doel kunnen leiden; integendeel. Maar wat dan? — Gevonden, gevonden! roepen de ijveraars uit een mond. Noch met *Bijbelgenootschappen*, noch met *Welstand*, noch met *Hulpbetoon*, noch met *Unitas*, noch met *Phylactèrion*, noch met *Anti-Jezuitische Vereenigingen*, noch met *Vaderland en Koning*, noch met straatgeweld, noch met pamfletten, noch met adressen is de zaak tegen de Kerk te klaren; maar ons de overwinning, wanneer wij de Roomsche menschen gaan evangelizeeren. En daartoe derhalve van nu af alle pogingen aangewend!

Uitmuntend. Maar wat gedaan, hoe het te dien einde aangelegd? — Wij zullen ons vereenigen, is het antwoord, ons vereenigen in eene Evangelische vereeniging ter bekeering van de Roomsche menschen; zóó zullen wij de Roomsche Kerk afbreken en de onze opbouwen! — En de tot dusverre zaamverbondenen, orthodoxen en radikalen, slaan de handen aan 't werk en bereiden zich voor tot den zoogenaamden evangelischen arbeid — met welk gevolg? Dat zij het in geen opzigt ééns kunnen worden, ten gevolge waarvan het verbond zich oplost, Vereeniging tegenover Vereeniging tot stand wordt gebragt en nieuwe bronnen van onderlinge strijdvoering worden geopend. Kan het ooit duidelijker worden dat, op protestantsch terrein, het bereiken der eenheid volstrekt onmogelijk is? Geweld gebruiken tegen de Roomschen, negatief handelen te hunnen aanzien — ja, dat vermag men op dat terrein. Zoodra men echter tegen hen in pozitieven zin wil handelen, blijkt het dat men het noch omtrent beginselen, noch omtrent doel, noch omtrent middelen ééns is of ooit eens kan worden.

En het blijkt dan ook, dat men tot het inzigt daarvan gekomen is. Immers, terwijl, gelijk wij gisteren zagen, de orthodoxen zich vereenigd hebben tegen Rome in eene *Nederlandsch-Evangelisch-Protestantsche Vereeniging*, die haar steun zoekt in een verbond met buitenlandsche *Vereenigingen* van gelijken aard, zoo hebben de heterodoxen zich van hunne zijde nu ook vereenigd tegen Rome in eene *Evangelische Vereeniging*, die in overeenstemming zal handelen met de geheime genootschappen, welke dit jaar te Haarlem hunne algemeene vergadering gehouden hebben. Beiden zullen evangelizeeren, zeggen zij: de orthodoxen, om aan de Roomschen te zeggen, dat zij veel te veel gelooven, en dat zij eene zekere hoeveelheid door hen beleden geloofswaarheden, als nuttelooze ballast, vrij over boord kunnen werpen; de heterodoxen, om aan de Roomsche menschen te zeggen, dat zij verstandig doen met niets te gelooven en het er maar voor te houden, dat Christus iemand geweest is.... iemand zoo ten naasten bij »als onze dominé". Beiden, daarenboven, zullen zij bij dat evangelizeeren niet in gebreke blijven zich wederkeerig te verketteren, dat het een lust zal wezen! En welke vruchten dus van dien arbeid te wachten?... Doch, dat is hunne zaak.

De onze is, het geheim gehouden stuk aan 't licht te brengen, door middel waarvan de heterodoxen hunne *Evangelische Vereeniging* tot stand zoeken te brengen. Het luidt aldus:

Aan de Evangelischgezinde christenen in Nederland

De tegenwoordige tijdsomstandigheden zijn van dien aard, dat elk Nederlander moet vragen, wat hij vermag en behoort te doen, om het Vaderland te redden. Aan de regering alleen kan die toch niet worden overgelaten. Welke maatregelen zij tegenover het hof van Rome neme, daarom worden de wonden niet genezen, welke aan de liefde, de eendragt en het vertrouwen der burgers onder elkander zijn toegebragt. Er is maar een geneesmiddel tegen al die wonden; en dat ligt toch niet regtstreeks binnen den werkkring der regering: — *het Evangelie*.

Wierd dit Evangelie algemeen gekend en beoefend, het ware in Nederland alles wel; er ware vrede, orde, eensgezindheid en liefde onder alle standen en geloofsbelijdenissen. Maar dit Evangelie wordt niet algemeen beoefend, ook niet algemeen gekend, ja het wordt velen zelfs kunstmatig onthouden, en hun, die het bezitten en zoeken op te volgen, zal nu eene vijandige magt pogen dit Godsgeschenk te ontnemen.

Medechristenen! gij weet het, een vreemd Priestervorst heeft hier zijne landvoogden geplaatst, vier Bisschoppen met een Aartsbisschop, die hem den eed moesten zweren, om zijne aangematigde heerschappij te ondersteunen en uit te breiden, en ons, Evangelische christenen, *te bestrijden en te vervolgen*, tot dat geheel Nederland weer een wingewest is geworden van het Priesterregt van Rome.

Hoe wij dit betreuren, en hoe gaarne wij met dien Priestervorst en zijne dienaren in vrede wilden leven; niemand kan het ontkennen; en wij mogen het niet voorbijzien, dat dit niet meer mogelijk is. Immers de Paus van Rome heeft ons openlijk en plegtig den oorlog verklaard; heeft zijne legerbenden op ons afgezonden, en voert den krijg reeds tegen ons.

Indien wij daartegen stil zitten, en niets doen, even alsof het diepe vrede ware, dan wordt hij ons meester, en Nederland gaat de toekomst tegen, om, misschien reeds in den tijd onzer kinderen of kindskinderen, te worden wat Boheme, Hongarije, Italië en Spanje reeds lang geworden zijn: een land, waar het Evangelie onder eene korenmate is geplaatst, waar dus geen licht is, geene vrijheid, weinig ontwikkeling des geestes, veel armoede, veel zonde, veel ellende naar geest en ligchaam.

Zullen wij hiertegen waken en werken, dan moet wij den strijd aanvaarden in den naam des Allerhoog die ons daartoe roept, en daarin zal sterken en be tigen, ja ons de overwinning schenken.

Maar op welke wijze zullen wij dan strijden? Op wijze, waarop onze eenige Heer en Zaligmaker het dee met het zwaard des geestes, *met het Evangelie*.

Het Evangelie wenschen wij, ondergeteekenden, m uwe hulp, Evangelische christenen! te brengen tot he die het niet kennen, hetzij dewijl het hun niet is a geboden, hetzij dewijl het hun opzettelijk wordt onth den. Doch daartoe is het niet genoeg, scholen te h ben, waarin de Bijbel wordt gelezen, en kerken, waa het Evangelie wordt gepredikt; aan een groot deel on medeburgers wordt het bezoek dier scholen en kerk moeijelijk of wel onmogelijk gemaakt. Zij komen n om het Evangelie tot ons; dus moeten wij, zullen het leeren kennen, met het Evangelie tot hen kome

In de eerste plaats moeten derhalve goed opgele mannen met den Bijbel of gedeelten er van, en met geschriften over de kerkgeschiedenis en met opw kende traktaatjes tot de Roomsch-Katholieken kome om hun te brengen, wat hun hunne Priesters onth den, *het Evangelie*, en de middelen, om het Evange te verstaan.

Zal dit evenwel op eene regelmatige en geschikte wi en algemeen geschieden, dan moeten velen zich ver nigen, om zulke mannen uit te kiezen, op te leid uit te zenden, te onderhouden en te besturen. Zij moe vooreerst van goeden aanleg zijn, voorts in de ken des Evangelies zijn onderwezen, een liefdevol karakt en een godvruchtig hart bezitten, en eindelijk in h werken en reizen worden nagegaan en bestierd.

Wat later nog meer zal te doen zijn, moet de ti aanwijzen. Maar ook reeds tot dit eerste is eene ge gelde werkzaamheid noodig, waarvoor wij ondergeteek den eene Evangelische Maatschappij hebben opgerigt, *t bevordering van waarheid en godzaligheid onder Roomsc Katholieken.*

In Ierland, België, Zwitserland en Frankrijk besta zulke Evangelische maatschappijen en werken zij m zeer gelukkig gevolg, zoodat daar vele duizenden u bijgeloof en onkunde worden gered, en vele nieu Evangelische gemeenten te midden eener overgroote me derheid van Roomschen ontstaan. Doch ons doel is hi mede niet zoo zeer, om onze Roomsch-Katholieke med burgers juist tot ons kerkgenootschap over te halen e tot Protestanten te maken, neen, veel meer, om h het Evangelie te doen kennen, hoogachten en opvolge en zóó indien het mogelijk is, de Roomsch-Katholie Kerk zelve in ons midden te verlichten en te hervorme Vóór geen leerstellingen wenschen wij te ijveren, ma voor 't Evangelie; voor geen kerkgenootschap ieman aan te winnen, maar vele zielen voor den Heer, op zij van bijgeloof, onkunde, zonde en ellende bevrijd e zalig worden. De weg waarop wij dit doel willen bere ken, zal zijn die der verlichting, der overtuiging, d liefde, terwijl (wij hebben het naauwelijks noodig d op te merken) wij niets zullen doen in strijd met d kerkelijke wetten en instellingen der Evangelische Chri tenen in Nederland, en alles zooveel mogelijk, ond medewerking met hunne kerkelijke besturen.

Tot dit groot en omvattend doel hebben wij uwe ge delijke gaven, uwen raad, uwe opwekking en uwe voor bede noodig. Velen uwer zullen ons die schenken. I elke grootere gemeente wenschen wij een korresponde te benoemen, die in zijne woonplaats en den omtre inteekenaren verzamelt, leden voor *f* 2 50 of meer, e begunstigers voor *f* 1 in het jaar; en daarna de Lede zamenroept, opdat die uit hun midden een Bestuur va ten minsten drie Leden benoemen. De kontributie ve schijnt op den Hervormingsdag, en zal 31 Oktober 185 voor de eerste maal invorderbaar zijn. Het Hoofdbestuu is voorloopig te Arnhem gevestigd; de algemeene ve gadering der Maatschappij benoemt jaarlijks uit een nominatie van drie personen voor elk aftredend Lid e Hoofdbestuurder op nieuw. Het Hoofdbestuur vereenigt dit noodig oordeelende, de afdeelingen in één provin cie gevestigd onder één gewestelijk bestuur.

Een Reglement zal als concept aan de Afdeelinge worden gezonden en in de eerste algemeene vergadering den September 1853 te Arnhem te houden, aan d beoordeeling en stemming der Afgevaardigden van d afdeelingen worden onderworpen.

Broeders en zusters in onzen Heer Jezus Christus Een groot deel des volks heeft zich tot den troon des Ko nings gewend, om de gevaren, uit de bisschoppelijk hierarchie te vreezen, af te wenden. De Koning hee de bede des volks aangenomen; wij danken er God voo Maar wat wij u voorstellen te doen, moet eene nood wendige voortzetting worden van die bede. De Koning van Nederland moge en zal, vertrouwen wij, die Bis schoppen zoo niet erkennen: zij zijn er toch en gaa voort, Nederland voor Rome's Vorst te heroveren. Nie kan hun duurzamer wederstand bieden, dan eene Evan geliepredikinq onder de onkundigen, welke *zij* in hu belang in duisternis willen houden, *wij* uit liefde voo onze medemenschen, voor ons Vaderland en voor ons

nakomelingen, tot het heerlijk licht des Evangelies moeten brengen.

En nu nog ééne opmerking. Een groot aantal van ons ondergeteekenden heeft dit plan ontworpen en vastgesteld in de plegtige dagen, waarin drie Protestantsche Maatschappijen dit jaar te Haarlem vereenigd zijn. In vereeniging ook met die maatschappijen wenschen wij te werken, schoon onze eigene taak, als elk van haar de hare gekozen hebbende. Wij hopen haar meermalen op onzen weg te ontmoeten, en haar de hand te kunnen reiken, gelijk wij gaarne handreiking van haar zullen ontvangen. Met haar streven wij naar één doel: afbreuk van het rijk der duisternis, opbouw van het rijk der waarheid en des lichts

Hiermede bevelen wij onze poging, onder openlijk en stil gebed geheiligd, aan uwe liefde en medewerking aan. Gij zult ons vertrouwen niet beschamen. En Hij, van wien onze hulpe komt, zal zegenen, wat wij ter Zijner eer en tot heil van Nederland beoogen.

Haarlem, den 25 Mei 1853.

M. A. Amshoff, te Groningen, Dr. F. W. B. van Bell, te Hoorn, H. van Berkum, te Stiens, Dr. C. Boon, te Zuidwolde, H. J. E. Burgerhoudt, te Schiedam, Dr. A. W. van Campen, te Opperdoes, J. C. Diehl, te Lichtenvoorde, H. G. J. van Doesburgh, te Rotterdam, B. te Gempt, te Batenburg, H. A. C. Denier van der Gon, te Soeterwoude, Dr. P. J. Hofstede de Groot, te Groningen, S. F. van Hasselt, te Sneek, J. Hooijkaas Herderschee, te Nijmegen, Dr. C. H. van Herwerden CHz., te Groningen, G. P. Kits van Heijningen, te Oudewater, A. H. van der Hoeve, te Keppel, S. A. van Hoogstraten, te 's Gravenhage, A. G. Jans, te Spaarndam, Dr. R. Benninck Janssonius, te 's Gravenhage, Dr. A. C. C. de Jongh, te Waardenburg, Dr. F. J. J. A. Junius, te Tiel, J. P. de Keyzer, te Arnhem, J. C. Kindermann, te Doetichem, Dr. A. Rutgers van der Loeff, te Leyden, Dr. L. S. P. Meijboom, te Groningen, Dr. Roldanus, te Schiedam, Dr. W. H. Haverkorn van Rijsewijk, te Delft, H. W. J. Sannes, te Arnhem, Dr. G. Simons, te Delft, G. Steenhoff, te Oudewater, J. J. Swiers, te Havelte, Dr. S. K. Thoden van Velzen, te Leeuwarden, U. W. Thoden van Velzen, te Bergumerheide, H. J. Veldwijk, te Arnhem, A. Verwey Sz., te Heerjansdam, W. H. Warnsinck, te Amsterdam, J. Witkop, te Zutphen, Dr. J. C. Zaalberg, te Hendrik-Ido-Ambacht.

Op zijde van de namen staat nog met een kleiner letter gedrukt:

De ontwerpers van bovenstaand Manifest deelen het U *confidentieel* mede, met beleefde uitnoodiging om door uwe onderteekening op te treden als medestichter der *Evangelische Maatschappij*.

In geval van toestemming wordt het stuk met uwe handteekening terug verwacht vóór of op den 27sten, bij de *Redaktie van de Morgenster te Arnhem.*

Z. M. heeft benoemd tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Amsterdam, *Mr.* B. J. Ploos van Amstel, advokaat alhier.

's GRAVENHAGE, 25 Junij. De Tweede Kamer heeft in hare zitting van heden het adres in zijn geheel aangenomen met 45 tegen 13 stemmen. De heer Rochussen heeft zijn amendement ingetrokken.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Vrijdag 24 Junij.

In deze zitting zijn de beraadslagingen aangevangen over het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede. De algemeene strekking van dat stuk is, na den afloop der daarover gevoerde beraadslagingen, met 44 tegen 13 stemmen goedgekeurd.

Tegen de algemeene strekking hebben gestemd de heeren, van der Brugghen, Groen van Prinsterer, van Reede van Oudsheorn, Stolte, van Lynden, van Heiden Reinestein, Elout van Soeterwoude, Schimmelpenninck van den Oije, Mackay van Asch van Wijck, Donker, v. Lennep en Hoekwater.

§ 1 is zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 2 heeft, naar aanleiding van een door den heer van Heiden Reinestein voorgesteld en door de Kamer aangenomen amendement, eene wijziging ondergaan, ten gevolge waarvan deze alsnu luiden zal:

„Wij zien in die redenen een hoog te waarderen blijk der bezorgdheid van Uwe Majesteit voor de vrijheden en de regten van al Hare onderdanen."

welke redaktie de Kommissie aanvankelijk had voorgedragen.

§ 3 is onveranderd aangenomen.

De beraadslaging over § 4 is daarop aangevangen en zal morgen ten elf ure worden voortgezet.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 Junij. De *Paijs* en de *Constitutionnel* vatten den inhoud der Russische nota in een vredelievenden zin op.

— Bij besluit van den minister van marine is de vrijwillige werving voor de equipages der linieschepen opgeheven.

— Bij een keizerlijk besluit, zijn tot senatoren benoemd geworden de hertog van Padua; de heeren Meromé, lid der akademie; Lavalette, voormalig gezant te Konstantinopel, en Berger, prefekt van het departement der Seine. De heer Berger zal in deze qualiteit vervangen worden door den heer Hafsman, thans prefekt van het departement der Gironde.

Bij een ander besluit zijn de heeren de Manpas benoemd tot gezant te Napels, Adolphe Barrot tot gezant te Brussel en His de Butenval tot staatsraad.

— Men leest in het *Journal des Débats* van 23 Junij: »Uit eene goede bron vernemen wij dat de sedert eenigen tijd verspreide geruchten van eene nieuwe geldleening, die de Oostenrijksche regering zou willen aangaan, geheel ongegrond zijn."

— Men leest in de half-officiele *Patrie*: »Verscheiden buitenlandsche dagbladen hebben berigt dat de Oostenrijksche regering met het oog op den staat der Oostersche aangelegenheden, krijgstoerustingen maakte. Op grond van ons uit Weenen toegekomen berigten kunnen wij verklaren dat er voor dat berigt geheel geen grond bestaat."

— Men schrijft uit Odessa dat de vroeger aan prins Menchikoff verleende autorisatie om alle dépêches voor de Russische regering onder weg te openen, is ingetrokken, met last om alvorens eenigen stap te doen, bevelen van St. Petersburg af te wachten.

MADRID, 21 Junij. De koningin heeft benoemd tot minister van finantiën, den heer Louis Pastor; voor buitenlandsche zaken, Calderon de Labarca; en Moyano, voor koophandel.

ENGELAND.

LONDEN, 23 Junij. Gisteren is eene deputatie bij lord J. Russel verschenen, om aan te dringen op het afschaffen van het zegelregt der advertentien. De minister antwoordde, dat het gouvernement in geenen deele de drukpers wil bezwaren, maar dat de belangen der schatkist de afschaffing van de bedoelde belasting nog niet gedoogen.

— De wet betrekkelijk het kloosterbezoek is met 207 tegen 178 stemmen verworpen.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 24 Junij. De Koning van Beijeren is van zijne reis naar Italie, na eene afwezigheid van verscheidene maanden, den 20sten dezer te Munchen teruggekeerd.

BERLIJN, 24 Junij. Het lot der grondwetsherziening in Hannover is beslist. De Tweede Kamer heeft in hare zitting van den 22 met 42 tegen 35 stemmen verworpen het voorstel, strekkende tot het weder toelaten in de eerste Kamer van de bezitters van adelijke goederen, door verhooging namelijk van den census.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 25 Junij.

OVERZIGT DER WEEK.

Eene buitengewone kalmte heeft zich in deze week in bijna alle handels-artikelen doen kenmerken.

KOFFIJ. De *Java* soorten worden alleen maar voor de Consumtie verhandeld, waarbij men de voorgaande prijzen heeft zien bewilligen.

THEE. Wordt hooger gehouden met geringe omzet in de tweede hand.

TABAK. De voorraad van *Noord-Amerikaansche* soorten is door de verkoop van 52 vaten *Marijland* tot verhoogde prijsen in de eerste hand opgeruimd, tot op een partijtje van 18 vaten zeer incourante en ordinaire *Ohio*, waardoor de nog verwacht wordende echter niet zeer aanzienlijke toevoeren van *Marijland* eene koulante aftrek schijnen te beloven. — *Sigaren-Tabak. Java.* Vooral deksoorten, uit de tweede hand met geregelde aftrek tot vaste prijzen. — In de veiling op 21 dezer van 221 ceroenen *Cuba* waren de ordinaire soorten [illegible] 134 ceroenen van 42½ tot 59½ cs. verkocht en 47 ceroenen teruggenomen. In veiling tegen 30 dezer 48 ceroenen *Domingo*, 6 ceroenen *Giron*, 215 pakken *Embalema*, 11 rollen *Brazil* in bladen en 6 vaten *Kentucky*

KATOEN. Met weinig verandering; van de op 21 dezer in veiling verkochte 772 pn. beschadigd *Amerikaansch*, bragten de gemeene iets lagere en de middel kwaliteiten zeer vaste prijzen op. 70 pakken ongeslagen *Surinaamsch* werden op nieuw iets hooger betaald.

SUIKER. *Ruwe* zonder noemenswaardige omzet, met geringe kooplust. — In veiling tegen 30 dezer: 371 vaten 9/4 en 300 zakken *Surinaamsch*, alsmede 75 kist. en 1005 zakk. beschadigd *Bahia Moscovados.* — *Geraffineerd* voor *Uitvoer* blijft zeer stil en bij partij zoude voor *Crushed* de vorige prijzen moeijelijk bedingen zijn. — In *Consumtie* heeft de volgende prijsverandering plaats gevonden. — *Melis* Stoom N S R N° 3 *f* 61, 62; B K N° 2 *f* 64; B & H *f* 61; S & T N° 2 *f* 61, N° 3 *f* 60; W & Z *f* 57. — *Basterden*, geel *f* 46, 51, helbruin *f* 43, 45, bruin *f* 41, 42.

SPECERIJEN Over het algemeen zeer prijsvast, zonder noemenswaardige omzettingen.

GEDROOGDE FRUITEN. De ongunstige vooruitzigten over de aanstaande *Krenten* oogst, hebben de houders in hunne prijsvorderingen zeer hoog doen stemmen; daar echter op de bestaande prijzen de spekulatie-geest niet meer zoo algemeen is, zoo bepaalde zich de omzet alleen maar bij kleinigheden voor dadelijk gebruik. — *Rozijnen.* Rood en zwart *Samos* meer gevraagd en mooi nieuw op *f* 11 a 11½ gehouden, jarig *f* 9½ a 10½ naar kwaliteit.

RIJST. Was in de gepelde soorten iets meer gedrukt, zonder prijsverandering. *Carolina f* 14½ a 15 met weinig voorraad.

VERFWAREN. *Indigo.* Ofschoon de omzet onbeduidend blijft, is er in de waarde van het artikel geene verandering aan te geven en houden de prijzen zich ten volle staande. — *Cochenille.* Geheel onveranderd, prijzen souteneeren zich. — *Verfhouten.* De eenige meldenswaardige transactie bestond in 16 tons geschild *St. Martenshout*, onlangs aangevoerd en tot onbekende prijs afgedaan; de 60 ton *Geelhout* aangevoerd, bestaan uit mooi *Savanilla*, doch momentaneel boven de markt gehouden. — *Quercitron* geheel onveranderd. — *Harst.* 100 vaten bruine met *f* 3½ betaald, blijvende alzoo te koop; voor 50 vn. geele heeft men *f* 4¼ betaald. — *Terpentijnolij.* 150 vn. *Amerikaansche* van New-York aangekomen, zouden van boord af tot *f* 24 te koop zijn, welligt *f* ½ daaronder. — *Divi Divi.* 5 ton pr. *Raphael* aangevoerd, zijn tot vorige prijs verkocht. — Te Rotterdam werden 12 ton in vaatjes en 17 ton los gewacht, die a *f* 7¼ te koop zouden zijn. — *Zwavel.* Niets in gepasseerd; mooije *Secunda* zoude zeilend welligt iets onder *f* 4 te koop zijn. — *Salpeter. West-Ind.* blijft bij partij zeilend a *f* 11 te koop. — *Lood* tot *f* 13 aan de markt. — *Meekrap* voortdurend met goede vraag en de prijzen langzaam klimmende.

STERKE DRANKEN. Van *Batavia Arak* zijn 85 Leggers tot vrij vaste prijzen omgezet. — *Genever* 100 °/₀ eerste soort *f* 21½, tweede soort *f* 21. — *Moutwijn* 91 °/₀ *f* 17½ per Vat a kontant.

METALEN. *Koper.* Met zeer weinig handel. — *Banca-Tin* blijft bij kleinigheden tot *f* 63 afgaan.

HONIG. Door belangrijke toevoeren van *Havana* zeer flaauw. — *Was* prijshoudend.

VETWAREN. *Talk* en *Smeer* wel zoo vast met weinig voorraad. — *Traan*, op de prijzen onveranderd. — *Ansjovisch.* Hoewel het saizoen voor de vangst bijna ten einde loopt, en daardoor zoo als gewoonlijk van zelfs vermindert, levert dezelve echter altijd nog bevredigende uitkomsten op. De prijzen zijn sedert onze vorige opgave niet veranderd, terwijl de vraag voor uitvoer nog steeds zeer gering blijft.

ROTTERDAM, 24 Junij. Heden zijn verkocht: 38 en 32 vn. Virginie Tabak, per *Mississippi*; 11, 10 en 10 vn. Maryland Tabak, per *Richard Anderson.*

GRAANMARKT.

UTRECHT, 25 Junij. Tarwe nieuwe *f* 9,00 a 10,00, dito (raauw-arige) *f* 10,25 a 11,25; Rogge *f* 7,40 tot *f* 8,25; Garst *f* 4,80 a 5,50; Boekweit *f* 7,40 a 7,90; Haver *f* 3,40 tot *f* 4,60; Groene Erwten *f* 0,00 tot 0,00; Boter *f* 0,64 tot *f* 0,86, het Ned. ℔; L. Kaas *f* 30 tot *f* 32 de 100 Ned. ponden; Aardappelen *f* 2,50 a 7,00, per Ned. mud.

SCHIEDAM, 24 Junij. Rogge. Voor verzending ging zeer weinig van de hand en werd alleen verkocht: 142/2 ℔ Archangel *f* 195 1/m. Aan stookers was de handel van meer belang en werden de volgende prijzen meerendeels bij partij besteed, als: 145/2 ℔ Reval *f* 225 3/m.; 146/2 ℔ Libau *f* 214 6/w., 215 3/m.; 145/2 ℔ Arensburg, te Delfshaven *f* 227 3 m.; 145/2 ℔ Reval *f* 222, 224 6/w.

Gerst. Ongedroogde werd lager afgegeven als: 126/2 ℔ Fijne Deensche *f* 135 Entr. Gedroogde was in het begin der week tot vorigen prijs niet te verkoopen, doch wordt thans alzoo gezocht. Men noteerde: 130/2 ℔ Libau *f* 188, *f* 189 6/w.; 131/2 ℔ dito *f* 191, 193 6/w.; 130/2 ℔ Winden *f* 192 6/w.; 129/2 ℔ dito *f* 190, *f* 192 5/w.

Moutwijn ging Zaturdag op *f* 17¼, Maandag op *f* 17½ en Dingsdag op *f* 17¼ terug. Woensdag kon men alzoo moeijelijk aan komen, zoodat gisteren en heden wederom voor benoodigden *f* 17½ besteed werd.

Jenever *f* 21,00. — Amst. Proef *f* 22,25.

MIDDELBURG, 23 Junij Tarwe, puike Nieuwe Zeeuwsche *f* 9 a 8,50, mindere soorten *f* 8,30 a 8; puike-jarige Walchersche *f* 11 a *f* 11,25, puike Walchersche Nieuwe *f* 10 a 10,60 naar kwaliteit, puike dito *f* 9 a 9,50, gewone soorten *f* 8,75, 8,50, *f* 8 en 7,90 naar deugd. — Rogge *f* 7,25 a 7,50 naar kwaliteit. — Gerst. Winter *f* 6, Zomer *f* 5,50. — Walch. Witteboonen *f* 11,50 puike soort; Bruine dito *f* 13 a 15; Dito Paarde *f* 6,75 Dito Groene Erwten, gewone *f* 8,75 a 9, groote *f* 9,50 a 10. — Koolzaad *f* 12. — Raap-Olie *f* 36, Patent-Olie *f* 38, Lijn-Olie *f* 35,50 pr. Vat.

ANTWERPEN, 24 Junij. *Koffij.* Er zijn nog gedaan 800 b. Brazil en 300 b. Dom.

Granen. In Tarwe is wederom vrij wat omgegaan tot vooruitgaande prijzen voor sommige soorten. [illegible]

Huiden. De verkoop bedraagt [illegible] en Montevideo tot zeer ferme prijzen.

Vruchten Krenten zeer gezocht en rijzend. Er zijn gedaan 8000 k. Cephalonia 1851.

LONDEN, 23 Junij. *Ruwe Suiker.* In *Vreemde* gaat weinig om, doch is niet lager. Zeilend is gedaan 215 k. bruin Bahia tot 19 s. en 660 k. dito tot 19 s. 6 d. Gestampte weinig gevraagd doch niet lager.

Koffij. Met weinig handel; en komt veel in veiling, doch het artikel is niet lager.

Thee. Meer gevraagd, doch zwart en groen is tot vorige prijzen te bekomen. Men noteert 11 d. a 11½ d. voor gemeen a goed ord. Congo.

Rijst. Indische soorten vrij gezocht tot fermer prijzen.

Talk. Meer gevraagd Men heeft 49 s. 3 d.

LIVERPOOL, 23 Junij. *Katoen.* Ferm tot de prijzen van gisteren. De verkoop bedraagt 8000 b.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 24 Junij. Belg. leen. 2½ pc. 55½; 1840/1842 5 pc. —; 1848, —; Spanje 1—3 pc. 22 5/16; Binnenl. 3 pc. 42 9/16; Romeinen 5 pc. 95¼; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 84½.

PARIJS, 24 Junij. Fransche 3 pc. 77,20; id. 4½ pc. 101,65; Bank-Aktien 2700,—; Belg. 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje 1—3 pc. 22½; Buitenl. 3 pc. 48; Binnenl. 3 pc. 43¼; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. 98,50; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. 89½; Rusland 4½ pc. 100½; Metall. 5 pc. 86½.

MADRID, 21 Junij. Spanje 3 pc. 43¾; 1—3 pc. 23½; Cert. Coup. —; Bank S. Fernando —.

LONDEN, 24 Junij. Cons. kont. 98¾ a —; op tijd 98¾ a —; Braz. 100 a 101; 1829/39 100 a 102; 1852 98½ a 99½; Den. 3 pc. 84 a 85; 5 pc. 105 a 106; Ecuad 5¾ a 6; Gren. 22¼ a 22¾; Uitgest. 9¾ a 10; Mexiko Nieuwe 27⅜ a —; Reru 4½ pc. N. 84 a 85; Uitgest. — a —; Rusl. 1822 5 pc. 117 a 118; (N.) 4½ pc. 102¼ a 102¾; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 39¾ a —; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅛ a —; 3 pc. 48¼ a 48⅝; Coup. cert. 5¾ a 6; Passive 5⅛ a 5⅜; Holl 2½ pc. 64¾ a 63¾; id. 4 pc. 95¾ a 96¼; Venez. 39 a 40; Uitg. 15½ a 16½; Wissel op Amsterdam *f* 11.93¾; Grieken 1824 — a —.

WEENEN, 24 Junij. Met. 4½ pc. —; 5 pc. 94; Bank-Actien 1418; Wissel op Londen 10.47; Zilver 10⅛.

BERLIJN, 23 Junij. Schuldbr. 3½ pc. 92¾; Loten 152¼; Rusl. Stiegl. 4 pc. 96½; Pools. 4 pc. 90½; Loten fl. 500 92½; Oost. Met. 5 pc. 87¼; Amsterdam zigt 142½, id. 2/m. 141⅞.

HAMBURG, 23 Junij. Rusl. Cert. 5 pc. 104; Oost. Met. 5 pc. 93; Spanje 1—3 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 39⅝.

FRANKFORT, 24 Junij. Met. 5 pc. 85; A 5 pc. 85; 2½ pc. 43½; Bank-Actien 1606; Darmst. Loten fl. 50 99; id. fl. 25 31¾; Badensche Loten fl. 50, 71¼; id fl. 35, 39⅞; Nassausche fl. 25, 28¼: Holl. 2½ pc. 63½, id. 4 pc. 93¾; Sardinische 41½; Wissel op Weenen 108½.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		24 Junij 4½ u. gebl.	25 Junij 4 u.		gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		62 15/16	63	a 63¼	63⅛
Dito Dito	3	75¼	75 13/16	75⅝	
Dito Dito	4	94 7/16	94½	94⅝	94½
O. I. Leening 1844	4		94½		
Amortis. Syndic.	3½		94		
Handel-Maatschappij	4½		127		
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
Belgie, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½	51¾			
Dito bij Rotsch. en Volksv		52 5/16	52½		
Frankrijk, Obligatien	3				
Spanje Nieuwe	1	22 13/16	22⅞	23	23
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		42⅝	42 13/16		
Coup. Bewijzen.		5 13/16	5 13/16	5⅞	
Amortisable Schuld					
Portugal te Londen	5		38 3/16		
Dito Dito	4	36⅛	36⅛	36¼	
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5	108¼	108⅞		
Dito Dito 1828 en 1829		107⅞			
Cert. bij d°. 1831 en 1833		98			
Dito	4½	99¾	99¾		
Dito bij *Hope*	4		93	93⅛	
Dito bij *Stieglitz en C°.*		91 5/16	91⅞	92	
Dito bij id. 3de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito		74	74		
Polen, Certifikaten	4		85¼		
Dito Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. » 300					
Amerika, Bank-Actiën					
Pruissen, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	81 5/16	81 7/16	81¼	
Dito 1847	2½	41 15/16	41 7/16	42⅛	
Dito 1851	2½	41⅛	41 15/16	42	
Dito 1849	5	93⅜	93⅜	93½	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
Letter B	5	93⅜	93⅜	93½	
Aand. met Loting fl. 500		*f* 1190			
Nieuwe dito » 250					
Napels, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.				
Brazilie te Londen 1824	5	98½			
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
Peru	5½				
Mexico Nieuwe	3	26 1/16	26⅛		
Venezuela à £ 100	3½	38½			
Grenada à £ 100	2	22⅛			
Dito Uitgestelde		9⅛			
Ecuador à £ 100		4 5/16			

Onze fondsenmarkt was heden zeer geannimeerd, en waren zoo Binnenl. als vreemde effekten tot verbeterde prijzen goed te plaatsen, inzonderheid intergr. en Metalieken.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f* 56½		Livorno	2/m. *f* 89½
Amsterdam	zigt „ 56⅞		Napels	„ „ 81⅜
Bordeaux	2/m. „ 56		Petersburg	„ „ 1,86
[illegible]	½/m. „ 56¼		Weenen	6/w. „ 32
[illegible]	3/m. „ 246		Augsburg	„ „ 35⅜
[illegible]	„ „ 247		Frankfort	„ „ 99
[illegible]	„ „ 243		Hamburg	2/m. „ 35¼
Bilbao	„ „ 244		„	zigt „ 35⅜
Lissabon	„ 41½		Londen	2/m „ 11,77½
Porto	„ 41½		„	zigt „ 11,85
Genua	„ 46⅞		Rotterdam	„ ⅛

PUBLIEKE VERKOOPING VAN [illegible] HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT.

Op Maandag 27 Junij, 's avonds ten vijf ure.

N° 1. Een Huis, Tuin en Erve, [illegible], CC 492.
2. Een Huis en Erve, Rokin, E 159.
3. Een Huis, Tuin en Erve, Rozengracht, [illegible]
4. Het Buitenverblijf *Schoonzicht*, aan den Muiderstraatweg bij de Vinkebrug, groot b. 1.7196.
5. Een Huis en Erve, Nieuwe Leliestraat, MM 164.
6. Een Huis, Tuin en Erve, Korte Leidsche Dwarsstraat, CC 196.
7. Een Havenhuisje, op de Nieuwe Jagthaven bij de Nieuwe Stads-Herberg, L 7,

ADVERTENTIEN.

(3000) Van wege het Bestuur der **VEREENIGING TOT WELDADIGHEID VAN DEN ALLERHEILIGSTEN VERLOSSER**, worden de belanghebbenden verwittigd, dat bij de jaarlijksche UITLOTING voor de Leening groot *f* **24900** is uitgeloot, de Obligatie N°. 4, groot *f* **1000**, welke, na p°. Julij aanstaande, zal worden afgelost ten kantore van de Heeren KOCK & KOEDIJK alhier.

De Vrijzinnige Kiezersvereeniging

TE AMSTERDAM

verzoekt de Kiezers bij de herstemming op *Dingsdag 28 Junij* e. k. voor de keuze van een Lid van de TWEEDE KAMER der STATEN-GENERAAL *getrouw ter stembus op te komen* en den Heer

Mr. **J. HEEMSKERK Bz.**,

de eer hunner keuze te geven.

Namens het Bestuur,
J. BRESTER Az., *Fung. Pres.*
(3004) J. W. TIJDEMAN, *Fung. Secr.*

Kiezers Vereeniging

DE

GRONDWET.

Bij de herstemming op Dingsdag 28 Junij 1853, voor *een Lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal*, worden de Kiesgeregtigden alhier herinnerd, dat door de Vereeniging wordt aanbevolen den Heer

G. graaf SCHIMMELPENNINCK.

Namens het Bestuur,
B. DONKER CURTIUS, *Voorzitter.*
(2995) R. DANIëL WOLTERBEEK, *Secretaris.*

Une Demoiselle hollandaise de bonne famille de de la religion catholique désire, après avoir fait un long séjour en Belgique, se voir replacée comme **GOUVERNANTE**, ou comme **SOUSMAITRESSE** dans quelque institution de Demoiselles.

Son séjour prolongé en Belgique, où elle a eu l'avantage de fréquenter des sociétés, garants de la pureté de la prononciation, lui donne l'espoir d'enseigner le français avec succès; elle se flatte encore de posséder, outre le talent des ouvrages de goût et d'utilité, les connaissances requises pour une bonne éducation. Les meilleurs renseignements seront donnés sur ses capacités, sa moralité, sa famille, aux personnes qui voudraient l'honorer de leur confiance, et que l'on prie de vouloir s'adresser par des lettres affranchies sous les initiales V. D. chez le Libraire F. L. Golterman à Dordrecht.
(3002)

ONDERWIJS.

Bij den ondergeteekende Rector van het GYMNASIUM te *Oldenzaal*, die zich tot de opleiding van hoogstens *vijf à zes internen* tot eenig vak van hooger onderwijs bepaalt, biedt zich door vertrek gelegenheid aan, tot plaatsing van nog **TWEE JONGELIEDEN**. De voorwaarden zijn zeer aannemelijk en de zekerste inlichtingen en guarantien bij verschillende personen verkrijgbaar.

Ook voor bezoekers die verkiezen bij anderen in te wonen, blijft hij het Gymnasium, dat reeds zeer bloeijende is, in de aandacht van Ouders en Voogden aanbevelen.

Tot nadere informatien vervoege men zich met *franco* brieven aan het adres van F. C. SOER,
(2997) litt. hum. doct.

J. J. ARKESTEYN EN ZOON, te *'s Hertogenbosch*, hebben uitgegeven:

1°. SCHMITT, **DE GRIEKSCH-RUSSISCHE KERK** of beschrijving van den oorsprong, de leer, de plegtigheden, de inrigting, het beheer en de scheuring dezer Kerk, uit het Hoogduitsch, door M. P. van Steenwijk, R. K. Pastoor. Kerkelijk goedgekeurd, ruim 600 bladz. gr. 8°. en *fraai gelithographieerde plaat, der kleeding en insigniën bij die kerk in gebruik.* Prijs . . . *f* 2.00.

In dagen zoo als de tegenwoordige, waarin iedereen zijne blikken naar het *Oosten* wendt en iets van de geschiedenis en den oorsprong dier Kerk wenscht te weten, zal men in dit belangrijk werk volkomene bevrediging voor zijnen weetlust kunnen vinden.

2°. **DE GODSDIENSTIGE BEWEGING IN ENGELAND**, of de voortgang van het Katholicismus en de terugkeer der Anglikaansche Kerk tot de eenheid, uit het Fransch, door J. J. Burgmeijer, R. K. Pastoor, 436 bladz. gr. 12mo. Prijs *f* 1.50.

Om aan de nieuwsgierigheid, welke de weerklank dier beweging in *Europa* veroorzaakt, te voldoen, is dit werk in het licht gegeven, en is het van belang de uitkomsten der worstelingen te kennen, waarmede onze overzeesche geloofsgenooten hebben te kampen gehad en die nog niet ophouden.

3°. **ONDERWIJZINGEN OVER DE VOORNAAMSTE WAARHEDEN VAN DEN GODSDIENST** en de pligten van het Christendom, door den Hoogwaardigen en Doorluchtigen Heer Bisschop graaf du Toul, naar het Fransch, door A. van Maaseland, R. K. Priester. Kerkelijk goedgekeurd; 2e druk, bevattende ongeveer 500 bladz. compres gedrukt, en 14 verschillende Hoofdstukken. Prijs . . . *f* 0.45

De achtbare en met zoo veel roem bekende Schrijver is in de keuze der onderwerpen, welke hij met zalving en naauwkeurigheid behandelt, zoo uitmuntend geslaagd, en heeft die met zulk eene orde en op zulk eene wijze voorgedragen, dat zij voordeelig zijn voor de geloovigen in het algemeen, en niet minder voor degenen die belast zijn om hen te onderrigten.

Deze drie Boekwerken te zamen voor den prijs van *f* 3.50

Dezelfde Uitgevers debiteren met goed succes:

1°. DARUP, **GODVRUCHTIGE OEFENINGEN**, ten dienste dergenen die de openbare onderrigtingen in de kerk niet kunnen bijwonen, naar het Hoogduitsch van A. van Maaseland, R. K. Priester. Kerkelijk goedgekeurd, 2 deelen, gr. 12°. *f* 3.60

Deze *Godvruchtige Oefeningen* zijn bijzonder bestemd voor diegenen, welke om verschillende beletsels, de openbare onderrigtingen des Zondags in de kerk niet kunnen bijwonen; zij zullen in dit boek zich zelven kunnen onderrigten en zich te huis in de godsdienstige waarheden kunnen oefenen.

2°. DARUP, **DE ZIELZORGER BIJ HET ZIEKBED**, eene Handleiding voor jonge Geestelijken of Zielzorgers, naar het Hoogduitsch, door A. van Maaseland, R. K. Priester, 2 deelen . . *f* 2.00

De Hoogwaardige Heer G. Hermans, Z. G. zegt in zijne goedkeuring op dit werk: »Hetzelve bevat niets strijdigs met de gronden van onzen H. Godsdienst of goede zeden, waarom wij hetzelve, als zeer nuttig aan *een ieder* en bijzonder aan jonge Geestelijken en Zielzorgers *ten sterkste aanbevelen.*"

Deze twee Boekwerken te zamen voor den prijs van *f* 5.0[illegible]

Alle deze werken zijn in voorraad bij den Heer J. S. de Haas, *Hoofdcorrespondent*, te *Amsterdam*, en kunnen door tusschenkomst van de voornaamste Boekhandelaren aangevraagd worden. (2983)

(2961) J. T. SOMMER, Boekhandelaar te *Almelo*, heeft in het licht gegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

De PELGRIMSSTAF DES CHRISTENS OP DE REIS NAAR DE EEUWIGHEID. Beknopte inhoud der voornaamste missie-predikatiën, benevens Onderrigt en Gebeden voor Godminnende en heilbegeerige zielen, door P. Anton Merk, priester van de Vergadering des Allerheiligsten Verlossers. Naar de veertiende herziene en zeer vermeerderde uitgave uit het Hoogduitsch. Kerkelijk Goedgekeurd, 538 bladz in 12°. Prijs *f* 1 35. In verschillende banden naar evenredigheid.

Van dit voortreffelijke Leer-, Overwegings- en Gebedenboek, zeggen onder anderen de *Katholieke Nederlandsche Stemmen* van Januarij 1853:

»Een gebedenboek voor hetwelk bij onze naburen in een betrekkelijk kort tijdsbestek van acht jaren vijftien oplagen noodig waren, behoeft waarlijk onze aanprijzing niet."......

»Wij behoeven slechts eenen vlugtigen blik te werpen op de algemeene rubrieken, onder welke de rijke inhoud van dit boek gebragt is, om te doen zien, welken schat van leeringen en overwegingen het bevat."......

»De Eerw. Hr. Merk is geen koud bidder, in zijne taal is gloed en leven: Zijne gebeden zijn bezield door liefde en uitermate geschikt om ons op te wekken en dat liefdevuur bij ons aan te blazen, [illegible] harten moet verteren."......

»Wij zeggen met den bewerker (in het Nederduitsch), die zich zoo keurig van zijne taak gekweten heeft: Moge deze *Pelgrimsstaf* ook in *Nederland* vele zwakken voor vallen behoeden en aan allen [illegible] en steun zijn!"

In het maandschrift *de Katholiek*, [illegible] Februarij 1853, blz. 119, leest men het navolgende over den *Pelgrimsstaf des Christens* enz.

... »Wij twijfelen er niet aan, of dit boek, tot overweging en gebed zeer dienstig, zal den Katholieken Nederlanders welkom zijn, hun vooral die het voorregt gehad hebben eene missie bij te wonen en te volgen, Zij zullen er een schat van godsdienstig onderrigt, krachtige opwekkingen tot verzaking der zonde, omhelzing der deugd en volharding op den goeden weg, benevens eenen voorraad van gebeden in vinden."......

Waar zulke bevoegde getuigen spreken, zal alle verdere aanprijzing wel overtollig zijn.

Heeft ter perse en zal in de aanstaande maand alom worden verzonden:

Dr. ALBAN STOLZ. **DIAMANT OF GLAS.**

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.